

Dato	10. november 2017
Sagsbehandler	Kim Remme Birkholm
Mail	kb@vd.dk
Telefon	+45 7244 3065
Dokument	17/08278-16
Side	1/7

Afgørelse af klage over ekspropriation til cykelsti

Vejdirektoratet har behandlet din klage af 31. maj 2017 på vegne af H og S, K, O, H K, D, O og F. Du har klaget over Aabenraa Kommunes afgørelse af 26. april 2017, meddelt ved brev af 5. maj 2017 om ekspropriation til cykelsti mellem Ø-vej og S-vej.

Vejdirektoratets afgørelse

Vejdirektoratet har truffet afgørelse efter § 6, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 121 af 8. februar 2016 om Vejdirektoratets opgaver og beføjelser.

Vejdirektoratet stadfæster Aabenraa Kommunes ekspropriation, herunder kommunens vurdering af, at ejerne af ejendommene H-vej 472 og 474 ikke er part i ekspropriationssagen.

Vejdirektoratets kompetence

Vi kan tage stilling til klager over en ekspropriation og i den forbindelse helt eller delvist ophæve kommunens¹ beslutning om ekspropriation fra en ejendom. Det fremgår af vejlovens² § 132, stk. 2.

Vi kan derimod ikke pålægge en kommune at gennemføre et andet konkret projekt.

Det betyder, at vi kan vurdere, om kommunen i forbindelse med en sådan afgørelse har fulgt forvaltningsloven³ og almindelige forvaltningsretlige regler. Men vi kan ikke tage stilling til spørgsmål efter anden lovgivning, herunder til andre klagemyndigheders afgørelser, eller til privatretlige spørgsmål, herunder aftaler. Vi kan dog påse, om de fornødne tilladelser efter anden lovgivning er indhentet i forbindelse med en ekspropriation.

Klagen til Vejdirektoratet

Du har i klagen anført, at

---

¹ Kommunen er vejmyndighed, jf. vejlovens § 7.

² Lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v., som ændret ved lov nr. 1895 af 29. december 2015, lov nr. 658 af 8. juni 2016 og ved § 4 i lov nr. 175 af 21. februar 2017.

³ Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014

- kommunen har meddelt forkert klagevejledning, idet det ikke kun er lovligheden og juridiske spørgsmål, der kan påklages til Vejdirektoratet, men også selve projektet, dets udformning og vurderinger,
- det ikke er nødvendigt at ekspropriere, for hvis cykelstien placeres på den modsatte side af H-vej, ejer kommunen og kommunens selskab størstedelen af de nødvendige arealer til placering af cykelstien,
- en trafik sikkerhedsrevisor har udtalt, at kommunens valgte løsning er den trafik- og sikkerhedsmæssigt dårligste af mulige løsninger og som vil give mindst mulig cyklende trafik mellem byerne G og L K, indgrebet er således ikke proportionalt med formålet,
- kommunen ikke har undersøgt mulighederne og omkostningerne ved at sikre krydsning ved Ø-vej over H-vej, men blot har anført, at dette bliver for dyrt,
- O og F burde have været anset for parter i ekspropriationen og indkaldt til åstedforretning, idet de ejer ejendomme, der bliver direkte nabo til cykelstien og bliver lukket inde mellem H-vej og cykelstien, hvilket berører de to ejendomme mht. udsyn, indsigt, dominans, nærføring og vil genere privatlivets fred,
- O og F har foreslået en alternativ løsning, som kommunen aldrig har besvaret,
- kommunen har forsøgt at afholde åstedforretning hos O og F uden den i vejloven foreskrevne varslings på 4 uger, hvilket blev afvist af dig, O og F,
- kommunen ikke har besvaret dine bemærkninger fremsendt til kommunen i forbindelse med åstedforretningen.

Sagens oplysninger

Kommunen har foretaget ekspropriationen for at anlægge 2. etape af en cykelsti mellem S-vej og Ø-vej. Cykelstien anlægges som led i kommunens realisering af stiplanen og med det formål at skabe bedre trafikale forhold og trafik sikkerhed for cyklende på strækningen. Anlægget etableres som en naturlig forlængelse af cykelstiens 1. etape mellem N-vej og Ø-vej, på H-vejs østlige side.

Byrådet har den 30. marts 2016 besluttet at bevilge 2,9 mio. kr. til anlæg af cykelstien. Dette er sket på baggrund af et skitseforslag og overslag over de forventede anlægsudgifter. Skitseforslaget er fastlagt på baggrund af en faglig besigtigelse på strækningen november 2015.

Kommunens teknik- og miljøudvalg har den 7. december 2016 truffet beslutning om at ekspropriere til cykelstien, men da udvalget ikke var bemyndiget til at træffe beslutningen, når der forelå indsigelser mod projektet, er sagen blevet behandlet i Byrådet, som den 26. april 2017 har besluttet at ekspropriere.

Hvilke regler gælder?

Det er kommunen, der som vejmyndighed beslutter, om en ekspropriation skal ske, jf. vejlovens § 102, stk. 1.

Reglerne om, i hvilke tilfælde, der kan ske ekspropriation, fremgår af vejlovens §§ 96 og 97. Ekspropriation kan efter disse bestemmelser blandt andet ske til offentlige vej- og stianlæg, når alment behovet kræver det.

Vejdirektoratets vurdering og afgørelse

Klagevejledning

Det følger af forvaltningslovens § 25, stk. 1, at en skriftlig afgørelse, der ikke fuldt ud giver parten medhold, skal indeholde klagevejledning, hvis det er muligt at klage over forholdet.

Manglende klagevejledning kan ikke i sig selv medføre, at en afgørelse tilsidesættes som ugyldig.

Konsekvensen af manglende eller forkert klagevejledning er, at klagefristen suspenderes, indtil der er givet korrekt klagevejledning. Og fra det tidspunkt hvor der er meddelt behørig klagevejledning, vil modtageren af afgørelsen kunne udnytte den normale klagefrist.

Nødvendighedskravet, undersøgelse af alternativer og besvarelse af partsbemærkninger

Det fremgår af notat af 23. marts 2017 fra kommunens forvaltning (Kultur, Miljø og Erhverv), at ved kommunens genbehandling af sagen i foråret 2017 har forvaltningen udarbejdet en udvidet redegørelse om cykelstiens placering, som forvaltningen har sendt til lodsejerne. Kommunen har i notatet besvaret 8 punkter med indsigelser. Det fremgår af notatet, at lodsejerne ikke har afgivet yderligere indsigelser eller bemærkninger til projektet, bortset fra at det fastholdes, at ejerne af ejendommene H-vej 472 og 474 burde have været indkaldt til åstedesforretning.

Under klagesagens behandling har du ved brev af 25. juli 2017 kommenteret kommunens besvarelse af de 8 punkter med indsigelser.

På baggrund af dine bemærkninger har kommunen uddybet sit svar ved brev af 15. august 2017 til Vejdirektoratet. Det fremgår heraf, at kommunen og dens rådgiver S har foretaget besigtigelse på stedet, jf. rådgiverens besigtigelsesreferat af 25. november 2015. Det fremgår af referatets pkt. 1.4, at kommunen og dens rådgiver har vurderet 2 alternative løsninger forbi O og Fs ejendomme, H-vej 472 og 474. Ved "Alternativ a" vil der blive eksproprieret areal fra forsiden af 3 beboelsesejendomme, dvs. ud mod H-vej, og cykelstien vil komme tæt på husfacaderne, især ejendommen matr.nr. 57. Ved "Alternativ b" vil der primært blive eksproprieret areal fra en mark bagved de 3 ejendomme og ca. 96 m² fra ejendommen matr.nr. 57. Til gengæld vil cykelstien ved denne løsning ligge nær bygninger på O og Fs ejendomme, på et areal, hvor der hidtil kun er blevet udført markarbejde. Kommunen og dens rådgiver har på den baggrund foretrukket "Alternativ b".

Det fremgår endvidere af kommunens notat af 23. marts 2017, at kommunen langt forud for åstedesforretningens gennemførelse på baggrund af dialog med lodsejerne har sænket cykelstien, så udsyn til stien begrænses.

Vejdirektoratet har ingen bemærkninger til, at kommunen har valgt "Alternativ b", idet vi må konstatere, at begge løsninger vil indebære placering af cykelstien ganske nær beboelsesbygninger på de 3 ejendomme. Vi har også noteret os, at kommunen har søgt at imødekomme eventuelle gener med indsyn på de nærliggende 3 ejendomme ved at sænke cykelstien.

Du har overfor kommunen argumenteret for, at det er mere hensigtsmæssigt at anlægge cykelstien i Haderslevvejs vestlige side, fordi

1. gående og cyklende har lettest adgang til vestsiden,
2. benyttelse af underføringen i krydset G-gade/S-vej for skoleelever til skolerne i G og L vil være en omvej,

3. flere borgere vil blive berørt af ekspropriationen på østsiden, idet kommunen og dens selskab allerede ejer de fleste berørte arealer ved en vestlig placering,
4. den planlagte cykelsti ikke er gennemgående fra Haderslev til Aabenraa, men en lokal, intern cykelsti mellem G og L,
5. alle med viden om adfærd ved gående og cyklende trafik ved, at en cykelsti på vestsiden af H-vej vil være meget mere anvendelig for borgerne,
6. gående og cyklende vil krydse H-vej, hvor der er kortest og det er nemmest, dvs. ved Ø-vej, hvor det allerede sker i dag,
7. hvis der anlægges en under- eller overføring (sikker krydsning) ved Ø-vej, kunne en ny cykelsti måske helt undgås, da der er gode cykelforhold frem til dette kryds fra G.

For så vidt angår dit forslag om at anlægge cykelstien i H-vejs vestlige side, har kommunen henvist til, at cykelstiens etape 1, som den planlagte etape 2 skal tilsluttes, allerede er anlagt i vejens østlige side, og at det i krydset G-gade/S-vej er muligt trafiksikkert via en eksisterende tunnel at krydse under hovedvejen H-vej. Endvidere har kommunen anført, at stien anlægges for at forbedre tryk- og sikkerhed for lette trafikanter langs H-vej. Endelig fremgår det, at der er terrænmæssige udfordringer, hvis stien skal placeres i vejens vestside, idet der er en lavning på matr.nr. 1012 i nærheden af Ø-vej. Det fremgår også, at kommunen har vurderet, at den foreslåede rørunderføring ved Ø-vej skønnes at være mindst lige så dyr som hele det foreslåede projekt. Dette støttes af S i e-mail af 15. august 2017 til kommunen, hvor S's overslagspris for den billigste stålørstunnel er ca. 3,3 mio. kr. uden at have medtaget udgifter til grundvandssænkning under arbejdet og evt. permanent, udgifter til omkørselsvej under anlægsarbejdet samt udgifter til arealerhvervelse og arbejdsarealer.

Ved brev af 30. august 2017 har du til Vejdirektoratet sendt bemærkninger til kommunens uddybende svar af 15. august 2017. Du har bl.a. anført, at krydsningen ved Ø-vej i dag er farlig og fortsat vil være det efter cykelstiens etablering øst for H-vej, hvorfor den bør sikres, fx ved etablering af lysregulering. Du har også anført, at ejendommene H-vej 472 og 474 vil få ændrede adgangsforhold, idet de vil få adgang til cykelstien fra østsiden af ejendommene.

Vejdirektoratet kan ikke tage stilling til, om kommunen som supplement til det besluttede cykelsti-projekt bør gennemføre yderligere sikring af forholdene bestemte steder på H-vej, fx i krydset Ø-vej. Det er således kommunens ansvar som vejmyndighed at holde sine offentlige veje i den stand, som trafikens art og størrelse kræver. Og det er vejmyndigheden der bestemmer, hvilke arbejder der skal udføres på dens veje. Det fremgår af vejlovens § 8, stk. 1 og 2. Dette gælder også for etablering af ny lysregulering.

Vejdirektoratet er ikke bekendt med, at anlæg af cykelstien øst for ejendommene H-vej 472 og 474 skulle give disse ejendomme ny adgang til cykelstien. Det fremgår af kommunens udtalelse af 15. august 2017 til Vejdirektoratet, at de to ejendomme ikke vil opleve ændringer i eksisterende adgangsforhold.

Det ligger inden for kommunens skøn at vælge mellem flere forskellige linjeføringer. Vejloven indeholder ikke nærmere regler om dette.

Vejdirektoratet har på den baggrund ingen bemærkninger til, at kommunen har fastholdt at anlægge cykelstien i H-vejs østlige side, selvom det giver en mindre omvej for skoleelever til skolerne i G og L. Dette er således begrundet såvel i trafiksikkerhed som i anlægsmæssige og økonomiske forhold. Det er også begrundet i et ønske om at skabe større tryghed, hvilket opnås ved at anlægge en cykelsti, som er mere adskilt fra den tunge trafik end hidtil.

Af disse årsager har Vejdirektoratet heller ingen bemærkninger til kommunens begrundelse for at fastholde sit forslag til etablering af cykelsti i H-vejs østlige side i stedet for i den vestlige – hvor der også ville skulle eksproprieres eller på anden vis erhverves areal, selvom en sti på vestsiden ville berøre færre lodsejere og nærføring til boliger undgås. Dette skal dog afvejes mod de anlægsmæssige og trafiksikkerhedsmæssige forhold, som vi ikke har grund til at betvivle kommunens oplysninger om.

Vejdirektoratet mener på den baggrund, at kommunen har foretaget en balanceret afvejning mellem hensynet til den enkelte borger, dennes ejendomsret og hensynet til almenvellet, som begrundelse for den valgte placering af stien. Vi mener ikke der er grundlag for at kritisere kommunens valg af placering af stien.

Partsstatus for O og F

Vejmyndigheden skal med mindst 4 ugers varsel offentliggøre tid og sted for åstedforretningen. Vejmyndigheden skal med mindst 4 ugers varsel skriftligt indkalde de ejere og brugere, som fremgår af arealfortegnelsen, og andre, der må skønnes at have en retlig interesse på grund af den planlagte ekspropriation. Det fremgår af vejlovens § 100, stk. 5.

Det fremgår af sagen, at der ikke eksproprieres areal fra ejendommene H-vej 472, matr.nr. 386, og H-vej 474, matr.nr. 385, men at cykelstien kommer til at løbe langs det østlige skel mod disse ejendomme, hvor der hidtil har været mark.

Det fremgår som tidligere nævnt af kommunens notat af 23. marts 2017, at kommunen langt forud for åstedforretningens gennemførelse på baggrund af dialog med lodsejerne har sænket cykelstien, så udsyn til stien begrænses.

For at Vejdirektoratet kan tage stilling til en klage, er det en forudsætning, at den person, der klager, er klageberettiget. Hertil kræves, at den pågældende har en væsentlig, individuel og direkte interesse i sagens afgørelse og udfald.

At interessen skal være individuel indebærer, at den pågældende skal have en anderledes og mere speciel interesse i ekspropriationen end trafikanterne og grundejerne i området i almindelighed.

At interessen skal være direkte indebærer, at den pågældende normalt skal have et vist direkte forhold til ekspropriationen. Dette har ejerne af de ejendomme, der eksproprieres fra. En afledet interesse er således ikke tilstrækkelig.

Vejdirektoratet mener, at ejerne af ejendommene H-vej 472 og 474 ikke har den fornødne individuelle interesse i sagens afgørelse til at kunne anses som part i sagen og dermed klageberettiget.

Vejdirektoratet har i den forbindelse lagt vægt på, at der ikke sker ekspropriation fra disse ejendomme eller ændres i adgangsforholdene.

Vi har også lagt vægt på, at kommunen forud for indkaldelsen til åstedsforretning har ændret i projektet ud for disse ejendomme, så cykelstien vil være sænket for at begrænse udsyn til stien og dermed også begrænse indsyn i ejendommenes bygninger fra stien.

Vejdirektoratet har noteret sig, at du hverken over for kommunen eller Vejdirektoratet under sagen har oplyst om særligt følsomme indbliksgener, men generelt har henvist til, at stien berører de to ejendomme mht. udsyn, indsigt, dominans, nærføring og vil genere privatlivets fred.

Vejdirektoratet mener ikke, at det forhold at en ejendom bliver nabo til en offentlig cykelsti i sig selv medfører, at ejendommens ejer er part i en sådan sag om anlæg af stien.

Da ejerne af ejendommene H-vej 472 og 474 ikke er part i kommunens sag om ekspropriation til cykelstien, har kommunen heller ikke haft pligt til at indkalde disse ejere til åstedsforretning, jf. vejlovens § 100, stk. 5, idet de ikke har en retlig interesse i sagen.

Vejdirektoratet kan oplyse, at hvis der rejses krav om erstatning i forbindelse med gennemførelsen af en ekspropriation af nogen, der ikke er omfattet af ekspropriationen, og andre erstatningsspørgsmål vedrørende ekspropriationen i forvejen er indbragt for taksationsmyndighederne, skal vejmyndigheden efter anmodning fra den pågældende forelægge spørgsmålet for taksationskommissionen. Taksationskommissionen kan optage sagen til påkendelse, hvis den finder sagen egnet til behandling. Det fremgår af vejlovens § 113.

Proceduren i forbindelse med ekspropriation

Beslutning om ekspropriation skal træffes efter den procedure, der fremgår af vejlovens §§ 100-102. Proceduren skal navnlig sikre, at de parter, der berøres af ekspropriationen, har adgang til at fremkomme med bemærkninger.

Efter at have gennemgået sagens dokumenter mener Vejdirektoratet, at kommunen har overholdt disse regler.

Som grundlag for ekspropriationen ligger en flertalsbeslutning i byrådet. Afgørelsen er således truffet af det kompetente, besluttende organ i kommunen.

De berørte lodsejere fik i forbindelse med indvarslingen af 5. september 2016 til åstedsforretningen den 10. oktober 2016 blandt andet fremsendt en arealfortegnelse med angivelse af størrelsen af de arealer, der ønskes eksproprieret og ekspropriationsplan (et kort), som viser placeringen af disse arealer.

Ekspropriationsbeslutningen blev meddelt de berørte lodsejere ved brev af 5. maj 2017.

Konklusion

Vejdirektoratet stadfæster Aabenraa Kommunes ekspropriation, herunder kommunens vurdering af, at ejerne af ejendommene H-vej 742 og 474 ikke er part i ekspropriationssagen.

Prøvelse ved domstolen (Søgsmålsvejledning)

Hvis du ønsker, at domstolene skal tage stilling til kommunens afgørelse eller til vores afgørelse i klagesagen, skal søgsmål være anlagt inden 6 måneder efter modtagelsen af denne afgørelse, jf. vejlovens § 132, stk. 5.

Vejdirektoratet forbeholder sig ret til at offentliggøre denne afgørelse på sin hjemmeside i anonymiseret form under iagttagelse af persondatalovens bestemmelser.